

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Frisia Zout B.V.
Lange Lijnbaan 15
8861 NW HARLINGEN

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum

08 FEB 2019

Betreft M.e.r.-beoordelingsbesluit boring HVM-02 Havenmond

Ons kenmerk
DGKE-WO / 19035899

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1. Onderwerp

Op 4 oktober 2018 is een mededeling (aanmeldingsnotitie) ingevolge artikel 7.16, eerste lid, van de Wet milieubeheer ontvangen van Frisia Zout B.V. (hierna: Frisia) te Harlingen. De mededeling betreft een voorgenomen activiteit op de locatie Havenmond, gelegen aan de Lange Lijnbaan 15 te Harlingen, op de percelen kadastraal bekend gemeente Harlingen, sectie B, nummers 3769 en 3770.

Frisia wint sinds 1966 natriumzout uit de zoutlaag die op circa 3 kilometer diepte gelegen is. Frisia wint momenteel natriumzout vanaf twee locaties: de locatie Barradeel in Pietersbierum en de locatie Bethanië in Tzummarum. Frisia is voornemens om op de bestaande verwerkingslocatie Havenmond een nieuwe winningslocatie te realiseren. De mededeling ziet op het voornemen om met behulp van een mobiele boorinstallatie een gedeveerde (schuine) diepboring (put HVM-02) onder het Waddengebied uit te voeren, ten behoeve van het winnen van zout. Indien de boring succesvol is, is Frisia voornemens om de put HVM-02 in gebruik te nemen voor de winning van zout.

Voor het uitvoeren van de voorgenomen diepboring is een Omgevingsvergunning benodigd. Ter voorbereiding op deze procedure dient te worden onderzocht of het opstellen van een milieueffectrapportage is benodigd.

2. Algemeen

In het Besluit m.e.r. zijn in de bijlage, onderdeel D, activiteiten opgenomen waarbij op grond van artikel 7.2, vierde lid, van de Wet milieubeheer een beslissing moet worden genomen of bij de voorbereiding van het betrokken besluit voor die activiteiten, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kunnen hebben, een milieueffectrapport (MER) moet worden gemaakt.

Bij deze beslissing dient het bevoegd gezag op grond van artikel 7.17, derde lid, van de Wet milieubeheer rekening te houden met de in Bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling aangegeven criteria. Die criteria hebben betrekking op:

- I. Kenmerken van de activiteit
- II. Plaats waar de activiteit wordt verricht
- III. Kenmerken van de potentiële gevolgen van de activiteit.

In categorie D.17.2 van Besluit m.e.r. is bepaald dat "voor het uitvoeren van diepboringen dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan", de procedure voor

m.e.r.-beoordelingsplicht als bedoeld in de artikelen 7.16 en 7.17 van de Wet milieubeheer van toepassing is.

DGKE-WO / 18317490

In de aanmeldingsnotitie wordt aangegeven dat de activiteit zoals bedoeld in kolom 1 van categorie D.29.1 van onderdeel D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. relevant is. Deze categorie geldt echter voor de winningsinstallatie zelf. De aanvraag om een Omgevingsvergunning zal echter alleen betrekking hebben op het uitvoeren van de diepboring. Daarom is deze categorie niet van toepassing voor deze beoordeling.

Ten behoeve van de zoutwinning, het totale initiatief: diepteboring en winning, is in 2008 tot 2010 een MER procedure doorlopen. Op basis hiervan zijn de volgende besluiten genomen;

- Een winningsvergunning, 2 januari 2012, kenmerk 11110679 voor een periode van 60 jaar;
- Het instemmingsbesluit met het winningsplan, 12 mei 2015 kenmerk DGETM/EM/13005869 en gewijzigd op 30 augustus 2016, kenmerk DGETM-EO/16101252 tot het jaar 2052.
- Vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet, 2 september 2014;
- Herziening bestemmingsplan 'Industriehaven 2006' op 30 september 2015.

Ten tijde van deze MER procedure was geen vergunning vereist voor het uitvoeren van een diepboring, maar kon worden volstaan met een melding. Voorts was bij de behandeling van het MER de Natuurbeschermingswet 1998 van toepassing. In 2015 is de Natuurbeschermingswet'98 vervangen door de Wet Natuurbescherming (Wnb). Ook geldt sinds 2017 een vergunningplicht voor een diepboring. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid en het actualiseren van gegevens in het kader van de Wet Natuurbescherming is besloten om voorafgaand aan de besluitvorming over de Omgevingsvergunning een m.e.r.-beoordeling uit te voeren.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat is ingevolge artikel 3.3, vierde lid, onder a, van het Besluit omgevingsrecht bevoegd hierop te beslissen.

3. Geraadpleegde organisaties

De volgende organisaties zijn om advies gevraagd:

- De directie Natuur en Biodiversiteit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- De inspecteur-generaal der mijnen (Staatstoezicht op de Mijnen).

4. Adviezen

- De directie Natuur en Biodiversiteit heeft naar aanleiding van de aanmeldnotitie extra informatie opgevraagd. Deze informatie had betrekking op:
 - Een toelichting op de duur van de boring, nu de boring langer duurt dan oorspronkelijk in het MER opgenomen;
 - Een toelichting op het gebruik van licht. Hoewel er een natuurvergunning is verleend waarin voorschriften zijn opgenomen m.b.t. de verlichting, is om een aanvulling gevraagd die ziet op welke maanden van het jaar de mobiele boorinstallatie zal worden opgericht. De aanvulling betreft de effectbeoordeling op de twee in Nederland voorkomende soorten zeehonden en vogelsoorten.

De aanmeldnotitie is hierop verduidelijkt en aangevuld.

Na de aanvulling is de directie Natuur en Biodiversiteit van oordeel dat er geen verdere aanleiding tot opmerkingen zijn ten aanzien van het onderdeel dat de betreffende activiteiten de kwaliteit van de natuurlijke habitats in een Natura 2000-gebied niet kunnen verslechteren of geen significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Voor deze activiteit is geen passende beoordeling benodigd.

Het advies met de aanpassing is volledig verwerkt in dit besluit.

- Door de inspecteur-generaal der mijnen is advies uitgebracht ten aanzien van de beoordeling van de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect van het project. Het advies is volledig verwerkt in de overwegingen met betrekking tot dit besluit.

DGKE-WO / 18317490

5. Overwegingen met betrekking tot het besluit

De mededeling is getoetst aan de in Bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffect beoordeling aangegeven criteria.

1. Kenmerken van het project

De voorgenomen activiteit betreft het uitvoeren van een gedeveeerde (schuine) diepboring ten behoeve van zoutwinning. De boring wordt uitgevoerd vanaf de winningslocatie Havenmond op het bedrijventerrein Industriehaven van Harlingen naar de put HVM-02, gelegen in het winningsgebied Havenmond onder de Waddenzee op een afstand van ruim 3 kilometer en op een diepte van circa 2.500- 3.000 meter. Frisia is voornemens om uit vier cavernes onder de Waddenzee zout te winnen. De cavernes liggen horizontaal op ruim 3 kilometer afstand van de winningslocatie Havenmond. Indien de boring succesvol is, zal Frisia de put HVM-02 in gebruik nemen voor de productie van zout.

Frisia heeft het voornemen om een zogenoemde gedeveeerde ("schuine") boring uit te voeren vanaf de kust. De horizontale afwijking wordt verkregen door heel geleidelijk af te buigen door actief te sturen of door middel van een speciale boorkop, maximaal 1 graad per 10 meter. De aan te brengen buizen en het boormateriaal buigen dan mee. De buizen worden door middel van ringen aan de buitenzijde van de buis gecentreerd in de omhullende buis of in het boorgat. De cementspecie wordt door het boorgat van onderaf aan de buitenzijde van de buizen aangebracht.

De boring wordt uitgevoerd met behulp van een mobiele boorinstallatie (ITAG 23). De boring betreft een tijdelijke activiteit en bedraagt circa 25 weken, inclusief opbouw en afbouw van de boortoren. De booractiviteiten worden uitgevoerd in een continuooster, gedurende deze periode is de locatie 's avond en 's nachts verlicht vanuit veiligheidsperspectief.

De gehele diepboring gaat daarmee langer duren dan in het MER was voorzien. In het MER is destijds zowel een verticale boring voor winning onder land als een gedeveeerde boring voor winning onder de Waddenzee onderzocht op effecten. Hierbij is de doorlooptijd voor een verticale boring onder land geschat op minimaal 2 maanden en van een gedeveeerde boring onder de Waddenzee op maximaal 5 maanden. Daarbij is in het MER de gehele activiteit, inclusief de opbouw en de afbouw van de boortoren, onderzocht en beoordeeld. Op basis van de laatste beschikbare informatie is het ontwerp van de put aangepast wat heeft geleid tot een beperkte toename van het aantal dagen dat geboord moet worden. Vandaar dat in de aanmeldnotitie wordt uitgegaan van 25 weken in plaats van de maximale duur van 5 maanden uit het MER.

2. Plaats van het project

De locatie Havenmond betreft een bestaande verwerkingslocatie van Frisia op het bedrijventerrein Industriehaven Havenmond, gelegen aan de Lange Lijnbaan 15 te Harlingen, op de percelen kadastraal bekend gemeente Harlingen, Sectie B, nummer 3769 en 3770. De aanleg van een leidingentracé en van de winningsnaar de verwerkingslocatie is reeds voorzien.

De gemeente Harlingen heeft in het vigerende bestemmingsplan 'Industriehaven 2006' de locatie bestemd als 'Bedrijventerrein' met de functie *bedrijfsgebouwen ten behoeve van een bedrijf voor de winning, productie, verwerking, verpakking en op- en overslag van zout en de bijproducten ter plaatse van de aanduiding "zoutbedrijf"*. Ruimtelijk gesproken is mitsdien rekening gehouden met deze activiteit.

De winningslocatie Havenmond betreft een bestaande locatie. Op 24 november 2014 DGETM/14160853 heeft de Minister van Economische Zaken een Omgevingsvergunning verleend voor de bovengrondse voorzieningen op het terrein van Frisia die nodig zijn om de winning mogelijk te maken.

Het Natura 2000-gebied Waddenzee ligt op circa 120 meter afstand aan de westzijde van de diepboring, met tussen de diepboring en de Waddenzee de Waddendijk. De Waddenzee is een waardevol natuurgebied in Nederland en is tevens internationaal van grote betekenis voor natuur. Verder ligt het bedrijventerrein Industriehaven Harlingen met het terrein van Frisia net buiten een cultuurhistorisch belangrijk gebied dat onderdeel is van het Belvédèregebied 'Fries Terpen Gebied'. De boorlocatie op het Frisia-terrein ligt op een oude kwelderwal en in de nabijheid van enkele archeologische terp-gerelateerde vondsten. Omdat de locatie zelf op een bestaand bedrijfs- en industrieterrein is gelegen zijn er verder op of in de directe omgeving van de locatie geen kwetsbare milieuwwaarden en functies aanwezig. Het dichtstbijzijnde bedrijfspand van Damen Shiprepair Harlingen ligt op circa 40 meter afstand van de diepboring. Kwetsbare functies als wonen liggen op ruime afstand.

Binnen de 10⁻⁶ contour zijn geen kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten aanwezig. Er is ook geen sprake van een groepsrisico.

3. Kenmerken van het potentiële effect

De in de aanmeldingsnotitie genoemde potentiële effecten betreffen effecten op: grond- en hulpstoffen, emissies naar de lucht, oppervlaktewater, bodem, geluid en trillingen, licht, geur en stof, transportbewegingen, afvalstoffen en veiligheid.

Het project betreft enkel het uitvoeren van een dieptebooring door middel van een mobiele boorinstallatie op een tijdelijke voor het doel opgerichte boorlocatie, de duur van het project bedraagt ongeveer 25 weken inclusief het opbouwen en afbreken van de installatie.

De effecten die optreden tijdens de boring zijn van tijdelijke aard en in het Besluit algemene regels milieu mijnbouw (Barmm) en de Omgevingsvergunning zijn of worden hier regels aan gesteld.

Geluid

De effecten op het gebied van geluid zijn gedurende deze activiteiten voor de omgeving het meest belastend. In het MER opgesteld in 2010 is uitgegaan van

een ligging van de boorlocatie aan de zuidkant van het terrein van Frisia op korte afstand tot woningen en de zonegrens. Er is echter nu gekozen voor een ligging van de boorlocatie aan de noordkant van het terrein welke verder weg ligt van de woningen en de zonegrens; daarmee zal de geluidsbelasting lager zijn dan berekend in het MER van 2010. Bovendien is in het MER uitgegaan van het heien van de funderingspalen. De funderingspalen worden echter geschroefd waardoor de geluidsbelasting aanzienlijk lager zal uitvallen. Frisia zal gebruik maken van elektrische aansluiting bij de diepteboring, alleen als er sprake is van stroomuitval zullen aggregaten worden ingezet.

Verlichting

De versturende effecten van de aanleg van de boortoren zijn passend beoordeeld ten aanzien van het aspect verlichting, in de verleende natuurwetvergunning zijn hier voorschriften voor opgenomen.

De verlichting ten behoeve van de boring zal zodanig worden afgesteld en kappen worden zo geplaatst dat direct strooilicht voorkomen wordt. Conform de natuurwetvergunning zal er groen licht worden gebruikt, zodat overlast zoveel mogelijk wordt beperkt.

Effecten op de Natura 2000-gebieden.

De regels met betrekking tot de gebiedenbescherming Natura 2000 zijn niet in betekende mate gewijzigd. De kleine wijzigingen die er zijn, zijn niet van invloed op de al verleende natuurbeschermingswetvergunning. Conform het overgangsrecht wordt de verleende en geldende vergunning o.g.v. de Natuurbeschermingwet'98 gezien als een vergunning i.h.k.v. de Wet natuurbescherming.

De geplande startdatum is 1 juli 2019 en zal ongeveer duren tot eind december 2019. Het boren van de funderingspalen zal in de periode van maart 2019 plaatsvinden.

In het beoordeelde gebied zijn de effecten op verstoring op de grijze zeehond, topper, eider, scholekster en steenloper nader onderzocht. Er is geconcludeerd dat de boring geen significant negatief effect heeft omdat deze soorten niet of slechts in zeer lage aantallen voorkomen in het beïnvloede gebied. Ten aanzien van de instandhoudingsdoelen die nader getoetst zijn is eveneens geconcludeerd dat de boring geen significant effect heeft. Er is sprake van enig effect op de gewone en grijze zeehond, scholekster en steenloper, echter zonder gevolgen voor de instandhoudingsdoelstelling.

In het verstoorde gebied liggen geen rustplaatsen van zeehonden. Er is uitsluitend sprake van en kortdurende verstoring van de foerageerfunctie bij een klein gebied. Gezien de kleine oppervlakte waarover en de korte periode waarin de foerageerfunctie wordt verstoort, zijn de effecten op de zeehonden op voorhand uit te sluiten.

De omgeving van de haven wordt vooral gebruikt door hoogwatervluchtplaats door overtijende scholeksters en steenlopers. Deze soorten zijn niet gevoelig voor geluidsverstoring. Gezien de relatieve ongevoeligheid van de betrokken soorten voor verstoring door geluid-effecten kunnen deze worden uitgesloten.

De regels met betrekking de natuurtoets bij de aanmeldingsnotie geeft geen aanleiding tot opmerkingen. De betreffende activiteiten zullen de kwaliteit van de natuurlijke habitat en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied niet verslechteren of geen significante verstoring effect hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Per 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Het PAS is integraal onderdeel van de Wet natuurbescherming. Voor de Natuurbeschermingswetvergunning Havenmond is een beoordeling van de effecten van stikstofdepositie uitgevoerd. Bij de bepaling van de effecten van stikstofdepositie is in de passende beoordeling Natura 2000 een ruime (worst case) inschatting van de vervoersbewegingen gemaakt. Die is dermate ruim dat de voorziene transportbewegingen ten behoeve van de diepboring daar ruim binnen vallen. Daarmee blijft de conclusie uit de verleende natuurvergunning dat geen significante effecten als gevolg van stikstofdepositie te verwachten zijn overeind.

Afvalwater

Het hemelwater van de locatie zal niet worden geloosd op het oppervlaktewater en het proceswater wordt opgevangen en afgevoerd naar een erkend verwerker.

Conclusie

Op basis van de verstrekte informatie blijkt dat de voorgenomen activiteit geen significante nadelige gevolgen voor het milieu zal hebben en dat nadere afweging van de milieueffecten door het opstellen van een milieueffectrapport niet noodzakelijk is. Cumulatie van milieueffecten door booractiviteiten in de omgeving is niet te verwachten.

6. Besluit

Gelet op het voorgaande en de door de ingediende mededeling besluit ik dat voor het voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapport behoeft te worden opgesteld.

7. Bezwaarprocedure

Tegen een m.e.r.-beoordelingsbesluit is (uitsluitend) bezwaar of beroep mogelijk als deze beslissing de belanghebbende rechtstreeks in zijn belang treft.

Dit besluit kan worden aangemerkt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 6:3 van de Algemene wet bestuursrecht en is daarmee niet vatbaar voor bezwaar of beroep, tenzij deze beslissing de belanghebbende los van het voor te bereiden besluit rechtstreeks in zijn belang treft.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

mr. J.L. Rosch
MT-lid Directie Warmte en Ondergrond